

Akademikernes bidrag til integration af højtuddannede flygtninge på arbejdsmarkedet

Den 1. februar 2016
Sag.nr. S-2015-896
Dok.nr. D-2016-2365
ks/sn/jb/ka

Akademikerne medvirker til at styrke integration og beskæftigelse af flygtninge på det danske arbejdsmarked – hurtigt og ubureaukratisk.

Akademikernes synspunkt er, at en styrket integrationsindsats vil bidrage til at sikre, at flygtningene kommer til at gøre en positiv forskel for Danmark. Vi vil arbejde for, at flygtninges kompetencer fra dag 1 sættes i spil i de danske virksomheder til gavn for begge parter.

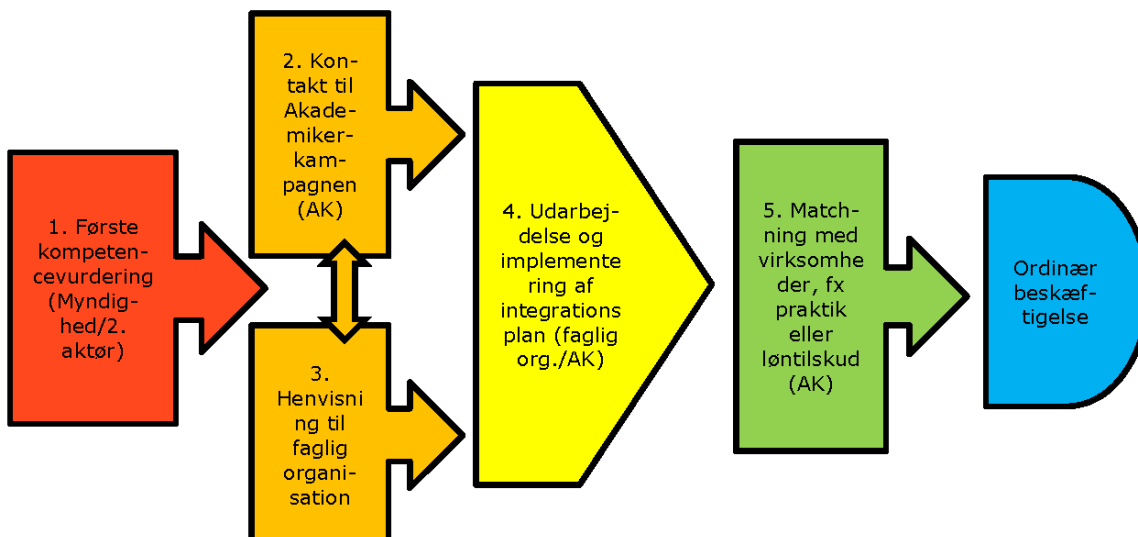
Den bedste hjælp, vi kan give flygtningene, er, at de kan bidrage til fællesskabet. De skal have fodfæste på arbejdsmarkedet og på sigt i ordinære job. Vi tager udgangspunkt i, at flygtningene kan det, som de siger, at de kan – for vi kan ikke vente på formelle uddannelsespapirer og realkompetencevurderinger.

Akademikerne tilbyder at medvirke til en screening af kompetencer. Det er afgørende, at der sker en hurtig afklaring og vurdering af flygtningenes kompetencer, så de kan komme videre i uddannelse og arbejde. Nogle gange direkte i job, andre gange i afklaringsforløb via jobs på særlige vilkår.

Vi har en model for integration af højtuddannede flygtninge på arbejdsmarkedet og 10 forslag til, hvordan det kan foregå hurtigere og med større succes end i dag.

De helt grundlæggende initiativer på flygtningeområdet bør omfatte alle flygtninge og asylansøgere uanset oprindelsesland og uddannelsesbaggrund. Akademikerne vil dog gerne tage et særligt ansvar for at hjælpe højtuddannede flygtninge ind på arbejdsmarkedet, og derfor har vi en række forslag specielt rettet mod højtuddannede flygtninge.

Model for en arbejdspladsrettet integration:

1. Den første afklaring af uddannelse og arbejdserfaring:

Så snart den enkelte flygtning har anmodet om asyl og er blevet indkvarteret i flygtningecentret, afklarer den modtagende myndighed ved en samtale, hvilken uddannelse og hvilke konkrete arbejdserfaringer flygtningen har. Grundlaget for samtalen er tillid til, at de oplysninger, flygtningen giver, er korrekte.

2. Kontakt til Akademikerkampagnen:

Efter den første screening henvises de højtuddannede flygtninge til Akademikerkampagnen, som sammen med den relevante medlemsorganisation arrangerer en kollegascreening af den enkelte flygtning: En person med samme faglighed vurderer via samtaler flygtningens kompetencer. Samtalerne foregår hos flygtningen, og et eventuelt behov for tolkning søges løst ved at engelsktalende landsmænd fungerer som frivillige tolke og deltager i samtalerne.

3. Henvisning til den relevante faglige organisation:

Efter kollegavurderingen tilbydes flygtningen medlemskab af den relevante faglige organisation, gratis eller for en symbolsk betaling. Flygtningen får dermed adgang til organisationens medlemsydelser, fx faglige netværk, karriererådgivning og efteruddannelse. Organisation sørger for, at flygtningen får en mentor, der hjælper i det videre forløb med uddannelse og arbejde. Den faglige organisation udarbejder med hjælp fra Akademikerkampagnen og mentoren en målrettet individuel integrationsplan.

4. Udarbejdelse af integrationsplan:

Integrationsplanen har til formål at styrke den enkelte flygtnings arbejdsmarkedsparathed og kan fx indeholde:

- Netværk – evt. for flygtninge med samme faglighed
- Mentorforløb med akademikere med samme uddannelse
- Yderligere kompetenceafklaring via netværk og mentorer
- Danskundervisning
- Hjælp til formel afklaring af uddannelse og kompetencer
- Friplads til kurser udbudt af de faglige organisationer
- Adgang til manglende uddannelseselementer
- Hjælp til jobansøgninger og udformning af CV
- Aftaler om integration og oplæring i det offentlige
- Virksomhedspraktik eller løntilskudsjob

5. Matchning af flygtninge og virksomheder:

Akademikerkampagnen anvender sit netværk og sine kendte metoder til at matche den enkelte flygtning til en virksomhed eller offentlig organisation, hvor flygtningen fx kan starte i praktik i det private eller via aftaler om integration og oplæring i det offentlige. Mentoren bidrager til at give flygtningen forståelse for det danske arbejdsmarked. Integrationsplanen skal indeholde et konkret bud på en tilknytning til en arbejdsplads, og derefter kan arbejdsgiveren og kollegaerne bidrage til den videre afklaring af flygtningens kompetencer. Behandlingen af den enkeltes asylsag bør ikke stå i vejen for en hurtig tilknytning til arbejdsmarkedet.

Akademikernes 10 forslag til en hurtigere og succesfuld integration:

Integration via arbejdsmarkedet

1. **Arbejdsmarkedsfokus for højtuddannede flygtninge fra dag 1:** Akademikerne foreslår, at flygtninge umiddelbart efter ankomsten til Danmark får afklaret deres kompetencer og udarbejdet en integrationsplan i forhold til arbejdsmarkedet.
2. **En national aktør, fx Akademikerkampagnen, skal udgøre én indgang for højtuddannede flygtninge:** Der skal være én samlet landsdækkende indsats for højtuddannede flygtninge med udredning af kompetencer og matchning med virksomhederne.
3. **Flygtninge optages i faglige organisationer:** En række akademikerorganisationer optager flygtninge som medlemmer uden eller for et symbolsk kontingent. Dermed får flygtningene adgang til relevante medlemsydelser. Denne praksis kan udbredes.
4. **De akademiske organisationers bidrag til integrationsplanen:** Organisationerne tilbyder særlige faglige netværk og mentorordninger for flygtninge, der aktivt understøtter den nationale aktørs arbejde for at flygtningene får brugt deres kompetencer i erhvervslivet.
5. **Højtuddannede flygtninge bør placeres, hvor deres kompetencer efterspørges:** Flygtninge med akademisk baggrund udgør en ret lille gruppe, og de bør samles og placeres i kommuner, hvor der potentielt er efterspørgsel efter deres arbejdskraft.
6. **Flygtninge skal bidrage til at levere egne serviceydelser:** En række af de opgaver og services som kommunerne skal levere til flygtningene bør kunne leveres af flygtningene selv – enten via ansættelser og som frivilligt arbejde.
7. **En hjemmeserviceordning 2.0, som kan lette flygtnings adgang til arbejdsmarkedet.** Akademikerne foreslår, at der indføres en ny hjemmeserviceordning, som kan lette adgangen til arbejdsmarkedet for flygtninge med lidt eller ingen uddannelse og samtidig øge udbuddet af arbejdskraft.
8. **Generelle aftaler om integration på det offentlige område:** Der findes allerede aftaler om integration og oplæring på det offentlige område, hvor lønnen reduceres og der er fokus på uddannelse i en periode. Akademikerne er indstillet på at tilpasse disse aftaler, så der skabes de bedst mulige løsninger for hurtig beskæftigelse af flygtninge.

Integration via uddannelse

9. **Flygtninge skal have adgang til uddannelse på særlige vilkår:** Akademikerne støtter Københavns Universitets forslag om, at flygtninge skal have adgang til uddannelse på særlige vilkår. Det er særligt rettet mod de syriske flygtninge, men bør gælde alle flygtninge, og indsatsen bør omfatte erhvervsuddannelserne, de øvrige videregående uddannelser, samt ungdomsuddannelserne.
10. **Et fast-track for vurdering af udenlandske kompetencer:** Akademikerne foreslår, at der bliver mulighed for en hurtigere vurdering af flygtnings uddannelser og kompetencer. Det kræver et bedre videngrundlag om uddannelserne i de lande, som vi særligt modtager flygtninge fra, som fx Vejledningen om det syriske uddannelsessystem, er eksempel på.

Integration via arbejdsmarkedet

1. Arbejdsmarkedsfokus for højtuddannede flygtninge fra dag 1

Omkring 5 pct. af flygtningene, der kommer til Danmark, har en akademisk uddannelse, og vi bør arbejde for, at disse flygtninge hurtigst muligt kan få bragt deres kompetencer i spil på arbejdsmarkedet. I dag går der i nogle tilfælde årevis, før de igen kommer i arbejde, og så er deres kompetencer måske blevet forældede. I andre tilfælde påtager de sig ufaglært arbejde, fordi de har svært ved at finde fodfæste på deres egentlige arbejdsmarked. Perspektivet skal i stedet være, at højtuddannede flygtninge skal hurtigt i gang på arbejdsmarkedet, og de på sigt kommer til at arbejde på et niveau, der matcher deres uddannelse.

Akademikerne foreslår derfor, at flygtningene umiddelbart efter at de er kommet til Danmark kommer gennem en første screening af deres uddannelse og arbejdsmarkedserfaringer. De højtuddannede henvises herefter til en national aktør, fx Akademikerkampagnen, som fungerer som én indgang i forhold til den enkelte flygtnings videre forløb mod integration på arbejdsmarkedet.

2. En national aktør, fx Akademikerkampagnen, skal udgøre én indgang for højtuddannede flygtninge

Akademikerkampagnen kan tilbyde at udgøre én indgang til udredning og match af højtuddannede flygtninge – i samarbejde med de akademiske organisationer. Når den modtagende myndighed har afklaret, hvilken uddannelse og erhvervs erfaring den enkelte flygtning har, henvises vedkommende til Akademikerkampagnen. Kampagnen iværksætter i samarbejde med den relevante medlemsorganisation det videre forløb, herunder en kollegascreening, en mentorordning og en integrationsplan, som skal styrke den enkelte flygtnings arbejdsmarkedsparathed og have ordinær beskæftigelse som perspektiv.

Akademikerkampagnen har kompetencerne og værktøjerne til at matche ledige akademikere med relevante virksomheder, og kampagnen kan trække på sit netværk i landets jobcentre mv. i forhold til at finde relevant arbejde til dem. Kampagnen kan samtidig trække på sin viden om forskellige tilskuds- og praktikordninger, som også kan anvendes af flygtninge. Der kan være mange hindringer for, at flygtninge kan bruge deres akademiske uddannelse og arbejdserfaringer fra hjemlandet. Men der er under alle omstændigheder behov for en samlet indsats for at få den enkelte flygtning i arbejde på et niveau, der svarer til vedkommendes uddannelse – og for at nedbringe den tid det tager.

Der er en særlig udfordring i forhold til de flygtninge, som kommer hertil med en uddannelse, hvor der kræves autorisation, før man kan udøve erhvervet i Danmark. Det kan være et meget langvarigt forløb først at få anerkendt uddannelsen og dernæst opnå autorisation, så her er der brug for særlige løsninger, for at flygtningene kan komme i arbejde, men som samtidig sikrer patienterne.

3. Flygtninge optages i faglige organisationer

En række akademikerorganisationer har valgt at optage flygtninge med relevante uddannelser som medlemmer uden kontingentbetaling eller for et symbolsk kontingent i den periode, hvor de arbejder på at finde fodfæste på arbejdsmarkedet. En sådan praksis kan udbredes til de øvrige akademiske organisationer og andre faglige organisationer.

Medlemskab af en faglig organisation giver adgang til den almindelige medlemsservice og tilbud om netværk, faglige fællesskaber, mentorordninger og efteruddannelse. Derfor er det oplagt, at flygtninge og asylansøger hurtigst muligt bliver medlemmer af den relevante faglige organisation. Medlemskab af en faglig organisation kan for flygtingene være en af genvejene til det danske arbejdsmarked.

4. De akademiske organisationers bidrag til integrationsplanen

Akademikerne og de akademiske organisationer vil gerne, fx gennem konkrete projekter, arbejde aktivt for, at flygtninge inden for de relevante fagområder får bedre muligheder for at bruge deres kompetencer i erhvervslivet. Dette kan evt. ske i samarbejde med arbejdsgiverne inden for de konkrete fagområder, som vi kan opfordre til at tilbyde flygtninge med de relevante kompetencer en ansættelse.

Der kan oprettes faglige netværk for flygtninge og mentorordninger inden for de forskellige fagområder. Eksempelvis arbejder Dansk Journalistforbund i øjeblikket på at skaffe opbakning og økonomi til et projekt, der skal sikre brobygning fra asyl til job for flygtninge og asylansøgere. Ligeledes arrangerer Lægeforeningen møder i alle 5 regioner i marts/april, hvor danske læger og flygtninge med lægebaggrund inviteres, med det formål at informere flygtningelæger om lægeliv i Danmark, det danske sundhedsvæsens opbygning, autorisationsproces, sprogkrav mv. og med henblik på etablering af lokalt forankrede netværk og mentorpar.

Det er også en mulighed, at enkelte organisationer eller flere akademiske organisationer sammen etablerer fremskudte og eventuelt mobile jobværksteder flere steder i landet i nærheden af de steder, hvor flygtningene i forvejen kommer. Dermed kan der gives en umiddelbar hjælp til jobsøgning.

5. Højtuddannede flygtninge bør placeres, hvor deres kompetencer efterspørges

Flygtninge med akademisk baggrund udgør en relativt lille gruppe, og de bør samles i grupper med et vist volumen og få mulighed for at bosætte sig i de kommuner, hvor der potentielt er størst efterspørgsel efter deres kompetencer. Fordelingen af flygtninge til de enkelte kommuner sker i dag uden skelen til, hvilke kompetencer flygtningene har og om de matcher de lokale virksomheders efterspørgsel. Der er således risiko for, at de højtuddannedes kompetencer ikke udnyttes i tilstrækkelig grad.

Derfor er der brug for en samlet national registrering af højtuddannede flygtinges kompetencer, så deres bosætning kan tage udgangspunkt i jobmulighederne på arbejdsmarkedet. Flygtningene skal ses som en ressource fra dag 1, og derfor er det vigtigt, at de også møder ressourcepersoner med virksomhedsperspektivet for øje fra dag 1.

6. Flygtninge skal bidrage til at levere egne serviceydelser

Flygtningene vil have behov for at trække på en lang række serviceydelser, som kommunerne typisk er forpligtet til at levere. Flygtninge bør i videst muligt omfang indgå i at løfte disse opgaver. Enten ved ordinære ansættelser, som del af et integrationsforløb, eller som frivilligt arbejde. Der må arbejdes på at gøre regler, som forhindrer dette (fx krav om danskkundskaber) mere fleksible.

Som et konkret eksempel kan nævnes, at der findes en del tandlæger blandt de syriske flygtninge, og de burde kunne inddrages i arbejdet med at sørge for tandpleje til de øvrige syriske flygtninge. De kender kulturen og sproget og må forventes at have de faglige kompetencer. Normalt vil det kræve autorisation at arbejde som tandlæge, og der må selvfølgelig ikke blive gået på kompromis med patientsikkerheden, men Tandlægeforeningen foreslår drøftelser med tilsynsmyndighederne om at finde en hurtigere og mere smidig løsning end en langvarig sagsbehandling, så de syriske tandlæger kan bidrage til tandplejen blandt de syriske flygtninge.

7. En hjemmeserviceordning 2.0, som kan lette flygtninges adgang til arbejdsmarkedet

Akademikerne foreslår, at der etableres en ny hjemmeserviceordning, der har fokus på at løse serviceopgaver i hjemmene. Ordningen kan anvendes af alle på arbejdsmarkedet, men kan særligt bidrage til at lette adgangen til arbejdsmarkedet for flygtninge og asylansøgere med ingen eller kort uddannelse. En sådan ordning vil øge udbuddet af arbejdskraft, både fordi de dårligst uddannede flygtninges kompetencer vil kunne bringes i spil til serviceopgaverne – og fordi det vil gøre det muligt for personer med erhvervsrettede uddannelser på alle niveauer at øge deres arbejdsudbud, når deres arbejdskraft ikke i så høj grad er bundet af serviceopgaver i hjemmet. Desuden vil en hjemmeserviceordning vil kunne skabe mere fleksibilitet og mindre stress i familierne. En hjemmeserviceordning vil således ud over at styrke flygtninges jobmuligheder også sikre en bedre arbejdsdeling i økonomien til gavn for produktivitet og vækst.

8. Generelle aftaler om integration på det offentlige område

Akademikerne har allerede indgået generelle aftaler om integration og oplæring på det offentlige område, både med staten, KL og RLTN. Aftalerne følger op på integrationsaftalen fra 2002 indgået mellem Regeringen og arbejdsmarkedets parter (DA/LO).

Formålet med aftalerne er at give grupper med manglende sprogkundskaber og/eller manglende faglige kompetencer mulighed for at opnå beskæftigelse på det danske arbejdsmarked. Dette gælder ikke mindst for etniske minoriteter, der generelt har sværere ved at finde beskæftigelse end andre.

Ansættelse efter aftalerne sker til 80 pct. af overenskomstens begyndelsesløn, og kan højst ske i 1 år. Der udarbejdes en individuelt tilpasset udviklingsplan til ansættelsen, som har til formål at føre frem til, at den pågældende bliver kvalificeret til ordinær ansættelse. Disse vilkår kan tilpasses den nuværende situation og gentænkes i forhold til erfaringer, fx en længere periode mm. Akademikerne kan indgå i mentorordninger på offentlige arbejdspladser, hvis flygtninge og asylansøgere kommer ind på særlige vilkår.

Aftalerne synes ikke at blive brugt meget i praksis, men det kan der jo ændres på, særligt hvis aftalerne bliver udbygget med tilskud.

Integration via uddannelse

9. Flygtninge skal have adgang til uddannelse på særlige vilkår

Akademikerne støtter Københavns Universitets (KU) forslag om en særordning, der skal give flygtninge adgang til uddannelse til KU på særlige vilkår. Forslaget var oprindeligt rettet i forhold til syriske flygtninge, men Akademikerne foreslår, at det kommer til at gælde alle flygtninge.

Særordningen bør omfatte to grupper af flygtninge: Personer der mangler at færdiggøre deres uddannelse i hjemlandet samt personer, der har brug for opkvalificering af deres oprindelige uddannelse. KU foreslår, at en særordning bl.a. bør omfatte mulighed for særlige indskrivningstidspunkter og indskrivningsvilkår, herunder realkompetencevurdering af den enkelte uddannelsessøgende.¹

Danske Universiteter har i en pressemeddelelse bakket op om KU's forslag. Talsmand for rektorerne, DTU's rektor Anders Bjarklev, foreslår, at Uddannelsesministeriet inviterer til dialog med universiteterne om en sådan særordning. Akademikerne foreslår, at ikke bare universiteterne, men også erhvervsuddannelserne og de øvrige videregående uddannelser indfører særordninger for flygtninge og asylansøgere.

Akademikerne mener også, at ungdomsuddannelserne kan spille en vigtig rolle i forhold til integration af unge flygtninge i Danmark gennem uddannelsessystemet. Fx har gymnasier en lang tradition for at arbejde med almindelig dannelse, demokratiforståelse og medborgerskab samtidig med at gymnasierne giver studiekompetence til videregående uddannelser. Konkret kan eksisterende ordninger som GIF (Gymnasiale indslusningsforløb for flygtninge og indvandrere) udvides til at omfatte flere grupper, ved at adgangsniveauer tilpasses, til modtageklasser på flere skoler mm.

10. Et fast-track for vurdering af udenlandske kompetencer

Uddannelses- og Forskningsministeriet har ansvaret for vurdering og anerkendelse af udenlandske eksamensbeviser og andre kvalifikationer til brug på arbejdsmarkedet eller i uddannelsessystemet. Akademikerne foreslår, at der skabes et særligt fast-track for flygtninge, så de hurtigt kan få vurderet og anerkendt deres kompetencer og komme videre i uddannelse eller job.

¹ Flygtninge skal have adgang til uddannelse, nyhed fra KU, 12. september 2015. http://nyheder.ku.dk/alle_nyheder/2015/09/uddannelsetilflygtninge/

Der kan derfor være brug for at sikre et særligt videngrundlag for at kunne vurdere uddannelser fra de lande, som flest flygtninge kommer fra i øjeblikket. Således udgav Styrelsen for Videregående Uddannelser i september 2015 en vejledning om det syriske uddannelsessystem, som giver en introduktion til det syriske uddannelsessystem samt styrelsens vurdering af uddannelser fra Syrien. Formålet er, at vejledere, uddannelsesinstitutioner m.fl. kan få en forståelse af landets uddannelsessystem som grundlag for samtale med syriske borgere om uddannelse og arbejde i Danmark.²

² Fakta om udenlandske uddannelser: Syrien, Styrelsen for Videregående Uddannelser, september 2015.